LCRM – Legal Resources Centre from Moldova

Executarea hot?rârilor Cur?ii Europene a Drepturilor Omului de c?tre Republica Moldova, 1997-2012

Cibotaru Mihaela · Wednesday, December 12th, 2012

Republica Moldova se afl? printre primele ??ri semnatare a Conven?iei Europene pentru Drepturile Omului (Conven?ia) dup? num?rul cererilor depuse la Curtea European? a Drepturilor Omului (Curtea European?), cu circa 1,000 de cereri anual. Pân? la sfâr?itul anului 2011, Curtea European? a pronun?at 227 hot?râri în cauzele moldovene?ti. În doar dou? hot?râri nu a fost constatat? o violare a Conven?iei.

În baza acestor hot?râri, Guvernul Republicii Moldova a pl?tit peste EUR 12.8 mil. Dintre acestea, peste EUR 9.2 mil. au fost acordate prin doar dou? hot?râri, în anul 2008. Suma acordat? prin cele dou? hot?râri a fost mai mare decât întreg bugetul instan?elor judec?tore?ti moldovene?ti pentru anul 2008. Pe lâng? satisfac?ia echitabil?, hot?rârile Cur?ii Europene cer statelor întreprinderea m?surilor pentru a preveni situa?ii similare în viitor ?i, uneori, redeschiderea procedurilor na?ionale pentru a remedia situa?ia persoanei vizate în hot?râre. De?i Republica Moldova este una din cele mai s?race ??ri din Europa, în anul 2009, ea s-a situat pe locul întâi printre ??rile membre ale Consiliului Europei dup? m?rimea satisfac?iei echitabile care urma a fi pl?tit? conform hot?rârilor Cur?ii Europene.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) a efectuat o cercetare pentru a stabili în ce m?sur? Republica Moldova ?i-a onorat obliga?iile de executare a hot?rârilor Cur?ii Europene. A fost analizat? executarea tuturor hot?rârilor pronun?ate în cauzele moldovene?ti pân? la 31 decembrie 2010. Rezultatele cercet?rii sunt prezentate în studiul Executarea hot?rârilor Cur?ii Europene a Drepturilor Omului, 1997- 2012, lansat ast?zi. Studiul analizeaz?, inter alia, m?surile care au fost întreprinse de c?tre Republica Moldova pentru a remedia viol?rile constatate de Curtea European? ?i a evita abateri similare pe viitor, precum ?i mecanismul na?ional de executare a hot?rârilor Cur?ii Europene. Studiul ofer? informa?ii utile pentru actorii sistemului de justi?iei din Republica Moldova, cât ?i pentru Comitetul de Mini?tri al Consiliului Europei ?i institu?iile donatoare cu prezen?? în Moldova. Aceasta este prima cercetare complex? cu privire la acest subiect efectuat? în Republica Moldova.

Din 1998 ?i pân? la 31 decembrie 2010, Curtea European? a constatat mai mult de 50 de tipuri de viol?ri ale Conven?iei în hot?rârile moldovene?ti. Aceste cifre sugereaz? c? în Republica Moldova existau multe probleme în ceea ce prive?te asigurarea respect?rii drepturilor omului. Majoritatea situa?iilor pentru care Moldova a fost condamnat? de Curtea European? au culminat la nivel na?ional cu o hot?râre judec?toreasc? sau o decizie a procurorilor, adic? se datoreaz? sistemului judec?toresc sau procuraturii.

Guvernul Republicii Moldova este destul de eficient în ceea ce prive?te plata compensa?iilor acordate de Curtea European? ?i redeschiderea procedurilor na?ionale. Autorit??ile moldovene?ti pl?tesc în termen satisfac?ia echitabil? datorat?. Caren?ele principale cu privire la plata satisfac?iei echitabile vizeaz? nereglementarea clar? în lege a regimului impozit?rii sumelor acordate de Curtea European? ?i posibilitatea stingerii for?ate a datoriilor reclamantului din aceste sume. De asemenea, nu este pl?tit comisionul perceput de la reclaman?i de c?tre banc? la primirea compensa?iei în cont.

Nu au fost constatate probleme majore nici la capitolul redeschiderii procedurilor na?ionale ca urmare a procedurilor Cur?ii Europene. Atât procuratura, cât ?i instan?ele judec?tore?ti au redeschis procedurile în marea majoritate a cazurilor (peste 50) în care era justificat? redeschiderea. În câteva cauze redeschiderea a fost refuzat?, âns? ce pare c? aceste cauze se datoreaz? practicii judiciare neuniforme ?i nu reticen?ei per ansamblu al judec?torilor sau procurorilor de a redeschide procedurile. Mai mult chiar, în câteva cauze redeschidere a fost dispus? de?i nu era strict necesar?. Totu?i, dup? redeschiderea procedurilor penale cu privire la maltratare, nici o persoan? nu a fost sanc?ionat?.

În ceea ce prive?te prevenirea abaterilor similare pe viitor, situa?ia este mult mai proast?. Chiar dac? legisla?ia este modificat? destul de repete, practica juridic? s-a schimbat destul de greu. De asemenea, nu au fost alocate suficiente mijloace financiare pentru a îmbun?t??i condi?iile de deten?ie.

În ceea ce prive?te racordarea legisla?iei, Republica Moldova a îmbun?t??it reglement?rile cu privire la arestare, scutirea de la plata taxei de stat, executarea hot?rârilor judec?tore?ti, cultele religioase, libertatea de exprimare, organizarea întrunirilor publice accesul persoanelor cu dubl? sau multipl? cet??enie la func?ii publice, etc.

Practicile organelor de drept în vederea asigur?rii respect?rii Conven?iei au generat mai multe semne de întrebare. Caren?ele principale în acest sens ?in asigurarea garan?iilor împotriva maltrat?rii ?i investigarea maltrat?rilor, calitatea proast? a procedurilor de arestare ?i de interceptare a convorbirilor, neexecutarea hot?rârilor judec?tore?ti privind acordarea spa?iului locativ, modul de examinare a cauzelor în def?imare, sau acordarea la nivel na?ional a compensa?iilor insuficiente pentru violarea Conven?iei. Principalele cauze ale acestor probleme rezult? din lipsa practicilor judiciare uniforme, pozi?ia insuficient de ferm? a Cur?ii Supreme de Justi?ie ?i a cur?ilor de apel în promovarea practicilor conforme Conven?iei ?i sarcina excesiv? de lucru ?i atitudinea regretabil? a multor judec?tori de instruc?ie ?i procurori.

Studiul propune mai mult de 70 de recomand?ri pentru redresarea caren?elor constatate. Ac?iunile prioritare propuse se refer? la consolidarea mecanismului na?ional de supraveghere a execut?rii hot?rârilor Cur?ii Europene, sporirea eforturilor Cur?ii Supreme de Justi?ie în vederea asigur?rii aplic?rii adecvate a Conven?iei de c?tre judec?tori, îmbun?t??irea calit??ii hot?rârilor judec?tore?ti, mai ales a celor emise de c?tre judec?torii de instruc?ie ?i sporirea calit??ii actelor procurorilor în ceea ce prive?te investigarea maltrat?rilor, arestarea ?i m?surile speciale de investiga?ie.

Varianta în limba român? a studiului „Executarea hot?rârilor Cur?ii Europene a Drepturilor Omului de c?tre Republica Moldova, 1997-2012? poate fi accesat? aici.

* * *

În cadrul studiului au fost evaluate m?surile luate pentru executarea hot?rârilor pronun?ate de Curtea European? în cauzele moldovene?ti pân? la 31 decembrie 2010. Studiul a fost elaborat în perioada iunie 2011 – noiembrie 2012, iar informa?ia con?inut? în acesta reflect? situa?ia din toamna anului 2012. Studiul s-a referit ?i la modific?rile codurilor de procedur? care au intrat în vigoare în a doua jum?tate a anului 2012.

Studiul a fost finan?at din granturi oferite de Programul pentru Drepturile Omului ?i Bun? Guvernare al Funda?iei pentru o Societate Deschis? ?i Departamentul de Stat al Statelor Unite.

This entry was posted on Wednesday, December 12th, 2012 at 12:05 pm and is filed under News
You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Both comments and pings are currently closed.